

Warszawa, dnia 8 grudnia 2020 r.

Pan Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Pan Zygmunt Frankiewicz
Przewodniczący Komisji Samorządu Terytorialnego
i Administracji Państwowej

Senatorowie RP
członkowie Komisji ST i AP

Uwagi NSZZ „Solidarność” Pracowników Służby Zagranicznej RP do projektu ustawy o zmianie ustawy o działach administracji rządowej oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 269)

NSZZ „Solidarność” Pracowników Służby Zagranicznej RP przedstawia poniżej uwagi do art. 21 ustawy o zmianie ustawy o działach administracji rządowej oraz niektórych innych ustaw.

1. Proponowany przez ustawodawcę zapis wprowadza zmianę art. 28 a Ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o służbie zagranicznej (Dz.U. z 2020 r., poz. 1854), której istota polega na zniesieniu szczególnych wymagań dla kandydatów na wyższe stanowiska w służbie zagranicznej, co może skutkować obniżeniem jakości kadr oraz mniejszą sprawnością polskiej służby zagranicznej i tworzy paradoksalną sytuację, w której szeregowy pracownik służby dyplomatyczno-konsularnej winien sprostać wyższym kryteriom niż osoby zajmujące kierownicze stanowiska w tej służbie.
2. Proponowana zmiana art.28 a Ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o służbie zagranicznej nie była przedmiotem pogłębionej analizy i konsultacji społecznych w Ministerstwie Spraw Zagranicznych.

Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność” Pracowników Służby Zagranicznej RP uważa, że przyjęcie zmiany art. 28a Ustawy o służbie zagranicznej w kształcie proponowanym w art. 21 ustawy o zmianie ustawy o działach administracji rządowej oraz niektórych innych ustaw źle przysłuży się funkcjonowaniu polskiej służby zagranicznej i jej autorytetowi.

3. Szczególny charakter służby zagranicznej wymaga od członków korpusu tej służby sprostania kryteriom opisanym w art. 12. 1. Ustawy o służbie zagranicznej. [„Stopień dyplomatyczny można, z zastrzeżeniem ust. 2, art. 7 ust. 2 oraz art. 18 ust. 1, nadać członkowi służby zagranicznej, który: 1) odbył, z zastrzeżeniem art. 40 ust. 2, aplikację dyplomatyczno-konsularną, o której mowa w art. 38, albo jest urzędnikiem służby cywilnej lub ukończył Krajową Szkołę Administracji Publicznej im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego; 2) złożył egzamin dyplomatyczno-konsularny; 3) zna co najmniej dwa języki obce; 4) posiada tytuł magistra lub równorzędny; 5) wykazuje się odpowiednim stanem zdrowia psychicznego i fizycznego.”]

Zniesienie wyżej wskazanych wymagań dla kandydatów na wyższe stanowiska w służbie zagranicznej (podsekretarz stanu, dyrektor, zastępca dyrektora) pozostaje w sprzeczności z deklarowanym celem podniesienia poziomu i stopnia profesjonalizacji służby zagranicznej.

Utrzymanie szczególnie wysokich wymagań dla kandydatów na wyższe stanowiska w służbie zagranicznej jest nieodzownym warunkiem sprawnego, profesjonalnego funkcjonowania polskiej służby dyplomatyczno-konsularnej, m.in. także w kontekście skutecznego konkurowania o stanowiska w organizacjach międzynarodowych. [Jednym z mierników profesjonalizmu kadr kierowniczych w polskiej służbie dyplomatyczno-konsularnej mogą być rezultaty starań o objęcie stanowisk kierowniczych w Europejskiej Służbie Działania Zewnętrznych, w których to próbach Polska nie odnotowuje znaczących sukcesów].

4. Argument większego otwarcia polskiej służby dyplomatyczno-konsularnej na specjalistów, których kwalifikacje są ważne dla skutecznej realizacji zadań tej służby, nie wydaje się być w tym kontekście przekonujący ponieważ:
 - a) ułatwiony (przez obniżenie kryteriów) dostęp do służby zagranicznej dotyczy nie stanowisk eksperckich, lecz kierowniczych, na których wymagana jest nie tyle wiedza ekspercka, ile doświadczenie, znajomość praktyki dyplomatycznej oraz umiejętności zarządzania zespołami specjalistów o bardzo wysokich kwalifikacjach;
 - b) obowiązujące uregulowania (art. 12.2 Ustawy z 27 lipca 2001 o służbie zagranicznej) pozwalają w szczególnie uzasadnionych przypadkach, w związku z wykonywaniem zadań w placówce zagranicznej, nadać członkowi służby zagranicznej niespełniającemu wymagań określonych w art.12.1. Ustawy, stopień dyplomatyczny na czas niezbędny do wykonywania tych zadań. Ponadto, w Ministerstwie Spraw Zagranicznych i na placówkach zagranicznych pracują na stanowiskach eksperckich osoby nie posiadające stopnia dyplomatycznego.
5. Komplikujące się uwarunkowania międzynarodowe, w których działa polska służba dyplomatyczno-konsularna i wynikające stąd rosnące wymagania szczególnie wobec osób zajmujących wyższe stanowiska w służbie zagranicznej, skłaniają do poszukiwania rozwiązań, zapewniających służbie zagranicznej wysoki stopień profesjonalizmu, stabilność i trwałość przyjmowanych regulacji. Jednym z rozwiązań, które dobrze przysłużyłyby się tym celom, byłoby powierzenie kierowania komórkami organizacyjnymi w Ministerstwie Spraw Zagranicznych i na placówkach zagranicznych (szczebel dyrektora i zastępcy dyrektora) wyłącznie osobom, posiadającym stopień dyplomatyczny. Tym samym można byłoby uniknąć

sytuacji, kiedy przez długi czas komórkami organizacyjnymi w MSZ kierują osoby „pełniące obowiązki” kierowników, co nie służy stabilności służby i strategicznemu planowaniu jej zadań.

Uwzględniając powyższe, NSZZ „Solidarność” Pracowników Służby Zagranicznej RP sugeruje, aby nadać artykułowi 21 pkt 2 projektu ustawy o zmianie ustawy o działach administracji rządowej oraz niektórych innych ustaw następujące brzmienie:

„Art. 28 a. Na stanowisko podsekretarza stanu, dyrektora lub zastępcy dyrektora kierującego departamentem, biurem lub komórką równorzędną w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych, a także do tymczasowego wykonywania funkcji dyrektora lub zastępcy dyrektora, może zostać powołany członek personelu dyplomatyczno-konsularnego albo inna osoba spełniająca wymagania określone w art. 12 ust.1 pkt 2-5, którzy spełniają dodatkowo wymagania określone w art. 53 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej.”

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Komisji Zakładowej
NSZZ „Solidarność” Pracowników Służby Zagranicznej RP

Zdzisław Raczyński, Przewodniczący